

SPOSTRZEGAWCZOŚĆ I PERCEPCJA WZROKOWA

Według definicji Frostig i Horne „percepcja wzrokowa jest zdolnością do rozpoznawania i rozróżniania bodźców wzrokowych, a także do ich interpretowania przez odniesienie do poprzednich doświadczeń”

Odpowiedni (czyli właściwy dla danego wieku) poziom percepcji wzrokowej umożliwia dzieciom poprawne przeprowadzanie takich czynności, jak czytanie, pisanie, układanie (puzzli, klocków), reprodukcja figur, kształtów, wykonywanie zadań matematycznych (np. geometrycznych). Z tego powodu warto w codziennych zabawach uwzględniać różnorodne aktywności wymagające analizy, syntezy i pamięci wzrokowej w celu doskonalenia dziecięcej spostrzegawczości oraz umiejętności wnioskowania na materiale obrazkowym. Jednocześnie wzbogacając pamięć doświadczeń dziecka.

Ćwiczenia analizy i syntezy wzrokowej rozpoczynamy od zabaw łatwych i systematycznie stopniujemy trudności przechodząc do ćwiczeń coraz bardziej złożonych. Wyróżniamy kolejne etapy rozwoju tej umiejętności:

1. Wzrokowe opracowanie elementów prostych (celem jest doskonalenie umiejętności analizowania, porównywania i różnicowania prostych kształtów).
2. Analizowanie treści bardziej złożonych (wyodrębnianie części z całości i porządkowanie spostrzeżeń wzrokowych).
3. Tworzenie całości z poszczególnych części.
4. Układanie historyjek obrazkowych.

5. Ćwiczenie pamięci wzrokowej (zatrzymywanie w pamięci najpierw obrazu pojedynczego przedmiotu, a następnie układu przedmiotów).
6. Ćwiczenia wyobraźni wzrokowej (rozpoznawanie przedmiotu na podstawie jego opisu).

Powyżej omówione etapy rozwoju dotyczą zabaw na materiale konkretnym – obrazkowym. Następnym elementem stymulacji dziecka są ćwiczenia oparte na materiale literowym. Rozpoczynamy je od różnorodnych zabaw z literami, stopniowo przechodząc do grup liter, sylab, wyrazów, zdań.

Podczas zabaw z dzieckiem wskazane jest utrwalanie spostrzeżeń wzrokowych połączone z bodźcami pochodzącymi z innych analizatorów (w tym celu wprowadzamy ćwiczenia typu zamalowywanie, lepienie, wycinanie, wykonywanie ruchów w powietrzu odzwierciedlających kształt itp.).

Ponadto postępujemy się kolorem jako dodatkową informacją ułatwiającą dziecku zapamiętanie (pomaga on skoncentrować uwagę na ważnym elemencie i wyodrębnić go z całości).

PROPOZYCJE ZABAW

I. SEGREGOWANIE:

- ✚ przedmiotów konkretnych (ze względu na wysokość, grubość, rodzaj materiału, kolor, przeznaczenie),
- ✚ klocków w kształcie figur geometrycznych (ze względu na kształt, kolor, grubość, wielkość),
- ✚ obrazków (dzielimy je na różnorodne kategorie np. rośliny, zwierzęta, pojazdy, jedzenie itp.),
- ✚ liter (litery drukowane, pisane, małe, wielkie)

II. ROZPOZNAWANIE UPRZEDNIO EKSPONOWANYCH OBRAZÓW WZROKOWYCH:

- ✚ rozpoznawanie treści obrazków ukazywanych w krótkich ekspozycjach (nazywanie tego co widzę na obrazku. Początkowo pokazujemy dziecku naturalne kolorowe obrazki, a następnie obrazki w jednym kolorze, a potem konturowe)
- ✚ porównywanie uprzedniego układu obrazów/przedmiotów z wcześniej prezentowanym – co się zmieniło?
- ✚ odtwarzanie kolejności eksponowanych obrazków (układamy kilka obrazków w szeregu, dziecko zapamiętuje kolejność, następnie samodzielnie układa obrazki)
- ✚ reagowanie na określony obrazek klaśnięciem, podniesieniem kolorowej kartki (umawiamy się z dzieckiem: kiedy zobaczysz np. obrazek z piłką – klaśnij w dłoń. Prezentujemy kolejno różnorodne obrazki dziecku, wśród których co jakiś czas pokazujemy obrazek z piłką)

III. WYODRĘBNIANIE ELEMENTÓW Z CAŁOŚCI:

a) wskazywanie ustalonego elementu:

- ✚ w przedmiocie, w figurze geometrycznej np.: pokaż bok odpowiedni do boku, który ja wskazuję, w mojej identycznej figurze,
- ✚ na obrazku, np. pokaż oko misia
- ✚ w wyrazie, sylabie np.: pokaż literę A lub pokaż taką literę jaką mam na kartoniku,
- ✚ w literze np.: pokoloruj w literach (dużych, drukowanych) linie pionowe

b) uzupełnianie według wzoru brakującego elementu całości:

- ✚ dokładanie brakującego elementu do całości, np. w obrazku domu brakuje okna
- ✚ dokładanie brakujących (uprzednio wyciętych) fragmentów pocztówek, obrazków,

- ✚ dorysowanie lub dokładanie brakującego elementu figury geometrycznej lub litery,
- ✚ dorysowanie lub dokładanie brakującej litery do wyrazu.
- ✚ wyszukiwanie elementów wzrokowych w tle, np. figur geometrycznych (ukrytych na obrazku lub wśród innych figur lub w otoczeniu dziecka) lub liter (cyfr) – ukrytych na obrazku, w układzie różnych liter, w rysunkach utworzonych z liter, w sylabach, w wyrazach, w tekstach

IV. ANALIZA I SYNTEZA WZROKOWA

- ✚ Odwzorowywanie: kredą ołówkiem, pędzlem, węglem (szlaczków, figur geometrycznych, liter, cyfr).
- ✚ Odwzorowywanie wzorów ułożonych z klocków geometrycznych, patyczków, stempli itp.
- ✚ Odwzorowywanie wzorów przestrzennych (ułożonych z klocków: Duplo, Lego).
- ✚ Składanie pociętych figur geometrycznych.
- ✚ Składanie liter z części.
- ✚ Kończenie zaczętych rysunków (uzupełnianie brakujących elementów).
- ✚ Wyszukiwanie podobieństw i różnic na obrazkach.
- ✚ Kolorowanie obrazków wg wzoru, instrukcji słownej.
- ✚ Opowiadanie treści obrazków, historyjek obrazkowych ze zwróceniem uwagi na szczegóły lub puentę

V. PAMIĘĆ WZROKOWA

- ✚ Układanie z pamięci figur, kształtów i układów – tworzymy wzór, prezentujemy go dziecku przez pewien czas, np. 20 sekund. Prosimy, aby uważnie się przyjrzało i postarało zapamiętać. Następnie zastaniemy wzór, a dziecko odtwarza go z pamięci (wykorzystując do tego figury lub klocki ze swojego kompletu).
- ✚ Opisywanie obrazków – prezentujemy przez pewien czas obrazek tematyczny. Następnie zastaniemy go. Zadaniem dziecka jest odpowiadanie

na pytania, np. kto był na obrazku, co robiły postacie, jakiego koloru były przedmioty itp.

- ✚ Odtwarzanie sekwencji obrazków – układamy przed dzieckiem obrazki w pewnej kolejności. Zadaniem dziecka jest zapamiętanie prezentowanej sekwencji. Następnie rozsypujemy te obrazki, natomiast dziecko odtwarza je we właściwej kolejności.
- ✚ Odgadywanie kształtów – rysujemy na plecach dziecka figury geometryczne lub proste obrazki. Dziecko ma za zadanie odgadnąć rysunek lub narysować odpowiedź na kartce (starszym dzieciom można pisać cyfry, litery i proste słowa).
- ✚ „Czego brakuje”. Prezentujemy kilka przedmiotów – małych zabawek na stole lub na dywanie. Następnie dziecko zamyka oczy a rodzic chowa jeden lub więcej zabawek. Zadaniem dziecka jest wskazanie czego brakuje.

Zabawy i ćwiczenia percepcji wzrokowej stanowią doskonałą prepozycję aktywnego spędzania czasu podczas nudnych chwil (np. możemy liczyć wszystkie żółte samochody, które mijamy jadąc przez zatłoczone miasto), a także umożliwiają dobrą zabawę oraz budowanie pozytywnych relacji z dzieckiem (np. układając wspólnie ze swoim dzieckiem puzzle z 200 elementów).

Życzę wszystkim miłej zabawy – Pani Sylwia 😊

Polecane strony i literatura oraz pozycje źródłowe:

FROSTIG M., HORNE D. *Wzory i obrazki. Program rozwijający percepcję wzrokową. Poziom podstawowy (podręcznik).*

www.babyboom.pl

www.juniorowo.pl

<http://pppc.idsl.pl/>